

Datum
2026-10-14

Vår ref:
Anders Persson

Er ref:
KN2026/01835

Klimat- och näringslivsdepartementet

kn.registrator@regeringskansliet.se

Kopia till kn.nim.remisser@regeringskansliet.se

Innovationsföretagens remissvar – Europeiska kommissionens förslag till en förordning om innovation (European Innovation Act), COM (2026) 567

Innovationsföretagen har tagit del av remissen och lämnar följande synpunkter. Innovationsföretagen finns inte med bland remissinstanserna, men förslaget berör direkt våra medlemsföretag och de kunskapsintensiva tjänsteföretagens möjligheter att delta i forsknings- och utvecklingsupphandlingar, utveckla och kommersialisera kunskap samt finansiera immateriella tillgångar.

Innovationsföretagen är en bransch- och arbetsgivarorganisation som företräder innovativa företag inom den kunskapsintensiva tjänstesektorn. Vi samlar 900 medlemsföretag med sammanlagt över 45 000 medarbetare. Bland medlemsföretagen finns arkitekt-, teknik-, industri- och techkonsultföretag samt företag inom provning och certifiering. Företagen verkar i hög grad i innovationsmiljöer där utveckling sker i samverkan med kundföretag, forskningsinstitut, offentlig sektor och akademi.

1. Sammanfattning

- Innovationsföretagen välkomnar förslagets ambition att stärka vägen från forskning och utveckling till marknaden och att skapa tydligare gemensamma regler för FoU-upphandling inom EU.
- Förordningen behöver utgå från en modern och sektorsneutral syn på FoU och innovation. Kunskapsintensiva tjänsteföretag utvecklar, kombinerar och tillämpar ny kunskap inom bland annat konsult-, design-, test-, teknik-, produkt- och programvaruuppdrag. Avgörande bör vara aktivitetens faktiska innehåll och om den utgör forskning eller experimentell utveckling, inte vilken bransch företaget tillhör.
- Vi stödjer obligatorisk marknadsdialog, funktionsbaserad kravställning och tilldelning utifrån det bästa förhållandet mellan pris och kvalitet. För kunskapsintensiva och arbetsintensiva tjänster bör kvalitet väga minst 70 procent. Kvalitetskriterierna måste också vara utformade så att de faktiskt skiljer anbuden åt, och livscykelkostnader ska räknas till pris- eller kostnadsandelen.
- Leverantörens bakgrundskunskap, metoder, programvara, modeller, data och återanvändbara know-how måste skyddas. Beställarens nyttjanderätt till projektresultat får inte innebära att affärskritisk kunskap kan överföras kostnadsfritt till framtida konkurrenter.

- Reglerna om värdeutveckling (*value engineering*) bör belöna ökat värde, högre kvalitet, bättre funktion och större livscykelnytta – inte enbart kostnadsbesparingar. Obligatoriska förbättringsförslag får inte bli obetalt utvecklingsarbete.
- Betalningsreglerna bör skärpas. För FoU-upphandling bör 30 dagar vara längsta normala betalningstid, lämpliga förskott vara huvudregel och likvärdiga betalningsvillkor föras vidare genom leverantörskedjan.
- Det frivilliga EU-ramverket för värdering av immateriella tillgångar är positivt, men det måste fungera för tjänsteföretag vars värde finns i programvara, data, modeller, metoder, upphovsrätt och know-how – inte endast i patent och andra registrerade rättigheter.
- Europeisk preferens och ursprungs krav bör användas selektivt och proportionerligt. Strategisk autonomi får inte skapa onödig administration eller hindra tillgången till bästa kompetens och globala kunskapsnätverk.
- European Innovation Act måste vara fullt samordnad med kommissionens förslag till Public Procurement Act. Det gäller särskilt definitioner och förfaranden, funktionskrav och kvalitetsbaserad tilldelning, kvalificeringskrav och mindre företags deltagande, ersättning för utvecklingsarbete, immateriella rättigheter, digital rapportering samt regler om europeisk preferens.

2. Innovationsföretagens utgångspunkter

Kommissionens problembild är i grunden relevant. Europa har stark forskning men har svårare att omsätta kunskap i marknadsnära innovation, kommersialisering och skalning. För att åtgärderna ska få avsedd effekt behöver innovationsbegreppet emellertid spegla hur utveckling faktiskt sker i dagens näringsliv.

För kunskapsintensiva tjänsteföretag är innovation sällan en linjär process från forskning till en färdig produkt. Ny kunskap utvecklas, kombineras och tillämpas i uppdrag och projekt, ofta tillsammans med beställare, teknikföretag, forskningsmiljöer och andra specialistföretag. Företag inom arkitektur och design, teknisk och industriell konsultverksamhet, digital teknik och programvaruutveckling, produkt- och systemutveckling samt provning, inspektion och certifiering (TIC) fungerar därmed både som utvecklare, systemintegratörer och bärare av kunskap mellan sektorer och kunder.

Regelverket behöver spegla att FoU och innovation i dagens näringsliv ofta sker nära den löpande affären och i samband med kunduppdrag. Företag kan inom ramen för sådana uppdrag utveckla nya metoder, modeller, digitala lösningar, system, processer eller tekniska tillämpningar som utgör industriell forskning eller experimentell utveckling. Bedömningen bör därför utgå från arbetets faktiska innehåll, graden av nyhet och utvecklingsrisk samt de kriterier som gäller för FoU – inte från företagets branschtillhörighet.

En sådan sektors- och organisationsneutral tillämpning är viktig både för att stimulera mer FoU och innovation i den ordinarie affären och för att kunskapsintensiva företag ska kunna utveckla, återanvända och kommersialisera den kunskap som skapas i uppdragen. Det stärker produktivitet, kunskapsspridning och konkurrenskraft och minskar risken för att utvecklingskostnader måste bäras av ett enskilt kundprojekt.

3. Upphandling av forskning och utveckling

3.1 Harmoniserade regler och tydlig gräns mot övrig offentlig upphandling

Innovationsföretagen stödjer ambitionen att skapa ett gemensamt EU-ramverk för FoU-upphandling, inklusive förkommersiell upphandling och gemensamma gränsöverskridande förfaranden. Tydligare regler kan minska rättslig osäkerhet och göra det lättare för företag att delta på en större europeisk marknad.

Samtidigt är det avgörande att gränsen mellan European Innovation Act och kommissionens förslag till Public Procurement Act blir enkel att förstå och tillämpa. Förslagen bör använda samstämmiga definitioner av FoU-tjänster, innovationstjänster och kunskapsintensiva tjänster samt undvika parallella förfaranden för närliggande situationer. Reglerna behöver också samordnas i fråga om funktionskrav och kvalitetsbaserad tilldelning, kvalificeringskrav, konsortier och mindre företags deltagande, ersättning för utvecklingsarbete, immateriella rättigheter och bakgrundskunskap, digital rapportering enligt principen att uppgifter endast ska lämnas en gång samt europeisk preferens och tredjelandsanknytning. Företag ska inte behöva bära kostnaden för att först avgöra vilket av flera EU-regelverk som styr en utvecklingsupphandling.

Definitioner och kommande vägledning bör säkerställa att industriell forskning och experimentell utveckling som utförs av kunskapsintensiva tjänsteföretag kan omfattas när den upphandlade tjänstens innehåll uppfyller kriterierna för FoU. Tillämpningen bör vara sektorsneutral och inte utesluta utvecklingsarbete enbart därför att det utförs inom ramen för konsult-, design-, test-, teknik-, produkt- eller programvaruverksamhet.

3.2 Marknadsdialog, funktionskrav och kvalitet

Innovationsföretagen tillstyrker inriktningen i artikel 9 om obligatorisk marknadskonsultation före en FoU-upphandling. Tidig dialog är särskilt viktig när beställaren kan beskriva ett behov eller problem men inte på förhand vilken lösning som är bäst. Dialogen behöver samtidigt utformas så att leverantörer kan bidra med kvalificerad kunskap utan att affärshemligheter, koncept eller företagsunik metodik behöver offentliggöras.

Vi välkomnar även artikel 18, där funktionskrav ges företräde framför prestanda- och detaljkrav. Detta ligger väl i linje med en innovationsvänlig och teknikneutral upphandling. Beställaren bör beskriva vilket resultat som ska uppnås och lämna utrymme för marknaden att utveckla hur det ska göras, utan att på förhand låsa upphandlingen till en viss produkt, teknik eller lösning.

För kunskaps- och arbetsintensiva tjänster bör utgångspunkten vara minst 70 procent kvalitet och högst 30 procent pris eller kostnad. Bedömningen av kvalitet bör inte enbart utgå från enskilda individers kompetens och CV, utan även från leverantörens samlade förmåga att genomföra och utveckla uppdraget. Det kan omfatta teamets kompetens, metodik, organisation, kvalitetssystem, digitala verktyg, data- och kunskapsstillgångar samt förmåga att utveckla, återanvända och kommersialisera kunskap. En sådan långsiktig förmåga är ofta mer avgörande för utfallet än skillnader i timpris. Kvalitetskriterierna måste dessutom utformas så att de faktiskt differentierar anbudet. Annars kan en formell kvalitetsviktnings i praktiken ändå leda till att lägsta pris avgör.

Undantaget i artikel 17.6 för vissa FoU-konsulttjänster från de särskilda innovationsrelaterade tilldelningskriterierna får inte tolkas som att kvalitetskraven ska vara lägre för dessa tjänster. Det bör tydliggöras att kraven i artikel 17.1–17.3 på tilldelning utifrån bästa förhållandet mellan pris och kvalitet samt på kvalitet gäller fullt ut även för sådana konsulttjänster.

3.3 Proportionerliga kvalificeringskrav och reell tillgång för mindre företag

Förslaget innehåller flera välkomna bestämmelser om proportionalitet, bland annat begränsningar av ekonomiska kvalificeringskrav, möjlighet att visa kapacitet på olika sätt, restriktivitet med krav på tidigare identiska referensuppdrag samt reducerade finansiella garantier för mindre företag. Det är viktigt eftersom omsättning och företagsstorlek ofta är svaga mått på förmågan att genomföra avancerade kunskapsuppdrag.

Den leverantör som är avtalspart bör själv ha en reell organisatorisk, teknisk och professionell förmåga att bära och utveckla uppdraget. Det bör inte vara tillräckligt att en aktör huvudsakligen förmedlar enskilda individers kompetens eller åberopar andra företags kapacitet utan att själv ha den organisatoriska förmåga, metodik och struktur som krävs för uppdraget. Detta ska inte hindra företag från att komplettera den egna förmågan med

specialistkompetens, underleverantörer eller att delta i konsortier. Sådana samarbetsformer är tvärtom viktiga för innovation och för mindre företags deltagande. Utgångspunkten bör dock vara att den eller de avtalsslutande leverantörerna har en egen förmåga att ta ansvar för, leda och utveckla leveransen. I bedömningen av denna förmåga bör inte bara individernas CV vägas in, utan också företagets metoder, arbetssätt, kvalitetssystem, digitala verktyg, kunskapstillgångar och dokumenterade förmåga att bedriva utvecklingsarbete.

Konkurrerande utveckling i faser och användning av flera parallella leverantörer kan vara värdefullt för att minska risker och skapa möjligheter för fler företag att delta. En grundförutsättning är dock att varje deltagande företag som utför definierat och kvalificerat utvecklings- eller lösningsarbete i dialog-, förhandlings-, test- eller utvecklingsfaser får skälig ersättning, oavsett om företaget senare tilldelas kontraktet. När leverantören bär betydande initiala utvecklingskostnader bör ersättningen knytas till tydliga milstolpar och betalas i förskott. Konkurrensen får inte bygga på omfattande obetalt lösningsarbete.

3.4 Immateriella rättigheter, data och återanvändbar kunskap

Artikel 19 innehåller en viktig huvudprincip. Leverantören ska som utgångspunkt kunna behålla äganderätten till immateriella rättigheter som genereras i uppdraget. Innovationsföretagen stödjer denna princip. Den är central för att företag ska kunna kommersialisera resultat, återanvända kunskap och sprida innovation mellan kunder och marknader.

Samtidigt är förslagets definition av resultat bred och omfattar bland annat data, kunskap och know-how som helt eller delvis genereras i uppdraget. Artikel 19.4 ger dessutom den offentliga beställaren rätt till åtminstone kostnadsfri tillgång till resultaten för egen användning och för nuvarande och framtida leverantörers användning. För kunskapsintensiva tjänsteföretag kan en sådan rätt, om den inte avgränsas tydligt, i praktiken urholka äganderätten och göra företagets utvecklingsinvesteringar svåra att kommersialisera.

Regleringen bör därför tydligare skilja mellan bakgrundskunskap och projektresultat. Generella metoder, modeller, programvarubibliotek, mallar, algoritmer, verktyg, databaser, tidigare framtagna lösningar och annan know-how som leverantören tar med sig in i uppdraget – liksom generella förbättringar av dessa – ska inte övergå till eller göras fritt tillgängliga för beställarens framtida leverantörer.

Beställarens nyttjanderätt bör vara icke-exklusiv, ändamålsbegränsad och proportionerlig till det offentliga behovet. Leverantörens befintliga och återanvändbara kunskap, däribland modeller, metoder, programvara, plattformar, data och know-how, ska förbli leverantörens och får inte genom långtgående licenser i praktiken göras fritt tillgänglig för framtida konkurrenter. Tredje parts tillgång bör begränsas till vad som behövs för drift, underhåll eller annan tydligt definierad användning och omfattas av motsvarande sekretess- och användningsbegränsningar. Rättigheter därutöver bör avtalas särskilt och ersättas marknadsmässigt. European Innovation Act och kommissionens förslag till Public Procurement Act behöver samordnas, men Sverige bör i båda förhandlingarna verka för att beställaren får de rättigheter som behövs för det upphandlade ändamålet utan att leverantörens kontroll över och möjlighet att kommersialisera generell och återanvändbar kunskap urholkas.

3.5 Värdeutveckling (*value engineering*) ska belöna värdeskapande – inte skapa obetalt utvecklingsarbete

Innovationsföretagen ser positivt på principen i artikel 21 att skapa incitament för leverantörer att föreslå förbättringar under kontraktstiden och att dela ekonomiska vinster mellan beställare och leverantör. Det kan bidra till bättre lösningar och till att kunskap tas till vara även efter tilldelning.

Förslaget behöver dock justeras på två punkter. För det första kan obligatoriska krav på återkommande value engineering-förslag innebära att leverantören förväntas bedriva

ytterligare utvecklingsarbete utan tydlig ersättning. Sådana krav bör endast avse arbete som ryms inom kontrakterad omfattning eller ersättas särskilt.

För det andra är incitamentsmodellen i artikel 21.6 huvudsakligen kopplad till kostnadsbesparingar. För kunskapsintensiva tjänster skapas värde ofta genom bättre funktion, högre kvalitet, minskad risk, kortare genomförandetid, lägre livscykelkostnad, bättre resursutnyttjande eller större klimat- och samhällsnytta. Reglerna bör därför tillåta att incitament knyts till verifierbart värdeskapande och livscykelnytta, inte endast till beställarens direkta kostnadsbesparing.

3.6 Betalningsvillkor och likviditet

Innovationsföretagen välkomnar att artikel 25 lyfter fram skyndsam betalning och lämpliga förskott. Detta är särskilt viktigt i forsknings- och utvecklingsuppdrag, där leverantören ofta finansierar kvalificerade personalkostnader och utvecklingsarbete långt innan resultat kan kommersialiseras.

Eftersom förordningen blir direkt tillämplig i medlemsstaterna kan betalningsreglerna få direkt betydelse för de kunskapsintensiva tjänsteföretag som utför FoU inom ramen för offentliga utvecklingsuppdrag. Sverige bör därför i förhandlingarna verka för att 30 dagar anges som längsta normala betalningstid. Lämpligt förskott bör vara huvudregel när leverantören behöver bära betydande initiala utvecklingskostnader, och principen om likvärdiga betalningsvillkor genom leverantörskedjan bör vara bindande och inte, som i kommissionens förslag, enbart något som den offentliga beställaren får föreskriva.

3.7 Europeisk preferens och tillgång till internationell kompetens

Innovationsföretagen delar målet att Europa behöver stärka sin innovationskapacitet, motståndskraft och förmåga inom strategiskt viktiga teknikområden. Säkerhets- och försörjningsskäl kan motivera riktade begränsningar i vissa upphandlingar.

Regler om europeisk preferens och ursprung behöver dock vara proportionerliga och enkla att tillämpa. Kunskapsintensiva företag arbetar ofta i internationella koncerner, projektteam och partnerätverk där forskning, data, programvara och specialistkompetens kombineras över landsgränser. Krav på att spåra varje kunskaps- eller utvecklingskomponents ursprung riskerar att skapa betydande administration och att utestänga den bästa kompetensen.

Preferensregler bör därför inriktas på tydligt identifierade strategiska risker, bygga på ömsesidighet och innehålla fungerande undantag när konkurrensen blir otillräcklig eller kostnaden oproportionerlig. För tjänster bör utgångspunkten vara faktisk etablering och utvecklingskapacitet, inte detaljerad ursprungsspårning av enskilda kunskapskomponenter.

4. Värdering och finansiering av immaterialrättsliga och andra kunskapstillgångar

Innovationsföretagen välkomnar förslaget att skapa ett frivilligt EU-ramverk för värdering och redovisning av immaterialrättsliga tillgångar, en marknadsplats för licensiering och överlåtelse samt ett kompetenscentrum inom EUIPO. För företag med begränsade fysiska säkerheter kan bättre metoder för att synliggöra värdet av sådana tillgångar förbättra möjligheten till finansiering och tillväxt.

Ramverket behöver samtidigt utformas för en ekonomi där en stor del av värdet skapas i tjänster och digitala tillgångar. Många av Innovationsföretagens medlemsföretag bygger konkurrenskraft på programvara, data, modeller, design, algoritmer, metodik, upphovsrätt och know-how. Vissa av dessa tillgångar är registrerade rättigheter, andra skyddas genom upphovsrätt, företagshemligheter eller avtal och vissa är nära kopplade till företagets förmåga och kompetens.

Värderingsramverket bör därför inte gynna patentintensiva produktföretag framför andra innovativa företag. Metoderna måste kunna hantera återanvändbar kunskap, licensierbara komponenter och digitala tillgångar som skapar återkommande värde i tjänsteaffärer. Samtidigt måste värderingen vara realistisk när tillgångens värde är beroende av den organisation och kompetens som kan utveckla och använda den.

Det är positivt att ramverket och datainsamlingen föreslås vara frivilliga. Denna frivillighet bör behållas. Företag ska inte behöva offentliggöra affärshemligheter eller detaljer om kommersiellt känsliga transaktioner för att få tillgång till finansiering eller delta i offentliga program. Kompetenscentrumet vid EUIPO bör byggas upp med expertis även från kunskapsintensiva tjänster, programvara, data, ingenjörsvksamhet och finansiell värdering.

5. Genomförande kräver beställarkompetens och enkel tillämpning

Ett bättre regelverk är nödvändigt men inte tillräckligt. Innovationsupphandling ställer höga krav på beställarens förmåga att formulera problem och effektmål, föra marknadsdialog, värdera kvalitet och kompetens, hantera immateriella rättigheter och följa upp värde under kontraktets livslängd.

Sverige bör därför kombinera det europeiska regelverket med praktiskt kompetensstöd till offentliga beställare. Upphandlingsmyndigheten, Vinnova och andra relevanta aktörer bör ges förutsättningar att utveckla vägledning, standardiserade avtalsprinciper och stöd för hur risk, IP, ersättning och incitament kan fördelas på ett sätt som gör FoU-upphandling attraktiv även för små och medelstora kunskapsföretag.

Förenkling måste vara ett genomgående mål. Nya digitala verktyg och EU-gemensamma processer bör återanvända uppgifter som redan finns och inte skapa parallella rapporteringskrav. Genomförandet bör följas upp utifrån faktisk konkurrens, mindre företags deltagande, kommersialisering av resultat och uppnått långsiktigt värde – inte enbart utifrån antalet upphandlingar eller formell regelefterlevnad.

6. Avslutande synpunkter

European Innovation Act har potential att stärka vägen från kunskap till tillämpning och marknad, vilket är en viktig del av Europas innovationssystem. För Innovationsföretagen är det centralt att regleringen utformas så att kunskapsintensiva tjänsteföretag kan bidra med hela sin utvecklingsförmåga och samtidigt bygga skalbara och långsiktigt lönsamma affärer.

Det kräver en konsekvent inriktning på kvalitet, funktion och långsiktigt värde, proportionerliga deltagandekrav, balanserade affärsvillkor, tydligt skydd för återanvändbar kunskap och immateriella tillgångar samt betalningsvillkor som inte gör leverantören till finansiär av den offentliga beställarens innovationsarbete.

Regeringen bör i de fortsatta förhandlingarna driva en tydlig linje för en modern, sektors- och organisationsneutral syn på FoU och innovation. Sverige bör verka för att kunskapsintensiva tjänsteföretag fullt ut kan omfattas när den verksamhet de bedriver uppfyller kriterierna för forskning, experimentell utveckling och innovation, även när utvecklingsarbetet är integrerat i kunduppdrag och ordinarie affärsverksamhet.

Sverige bör särskilt verka för att definitioner och kommande vägledning tillämpas sektorsneutralt och utgår från utvecklingsarbetets faktiska innehåll, så att kvalificerad FoU som bedrivs inom kunskapsintensiva tjänsteföretag inte faller utanför regelverket.

Innovationsföretagen anser att Sverige i den fortsatta behandlingen särskilt bör verka för de förtydliganden och justeringar som anges ovan.

Innovationsföretagen står gärna till förfogande för fortsatt dialog.

14 oktober 2026

INNOVATIONSFÖRETAGEN

Anders Persson

Chef för strategisk utveckling och internationella frågor